

hi ha la variant *n/η*, i *kabanéra* diuen a moltes comarques muntanyenques occidentals: Taús a l'Urgell (on notem que la «cabanera» puja pel *Serrat de Cabanes*), Massivert, Seurí, Llarvent, i a tota la Vall de Boí, forma que continua per allà ben bé fins a la frontera lingüística (Castarlenas, 1965).

En terres de fons moss. (també en paratges del val central) sembla haver-hi una ampliació del sentit (junt amb nasalització propagada) cap a d'altres camins de vella existència consuetudinària: *kəmənéreš* són vells 'caminals que divideixen els trossos' a Maria de la Salut (en el centre de Mallorca), 1963.⁶ Té gran extensió local també la formació adjectiva: *un pas cabanyal*, que s'usa a molts llocs, si bé ara no en tinc a mà altra localitat que Vallabriga, a l'Alt Isàvena. *Cabanil*, *AlcM*, es troba també a d'altres terres, on funciona més aviat com a substantiu (no adj.), també en l'alt llenguadoc, on el nom de lloc *Le Cabanil* es presenta amb molta extensió a l'Aude (en part amb diftongació -LE > -jal, -jol, veg. el dicc. de Sabarthès, s. v. *Cab-*, *Cav-* i *Pech*); cast. *cabañil*, veg. DCEC.

Cabanyelles 'la festivitat jueva dels Tabernacles': «in novissimo --- festivitatibus, stabat Jesus --- la festa de que parla era la festa de *cabanyelles*» (Lev., § 23), St. Vicent F. (*Quar.*, 229.158) menorq. *ses Cabanelles* 'els tres primers dies d'agost' (Griera, *Hom. Rubió i Lluch* II, 162), oc. sept. (Forés) *tsabânâ* «la Décollation de St. Jean» (Gardette, *Poèmes dau Paisan*, 123). Capcir *cabanat* «porche précédant l'église, où se réglaient la plupart des affaires communales le dimanche après la messe» (P. Vidal, *Guide des Pyr-Or.*, p. 462), no sols a Puigbaladó sinó a la majoria de pobles de la comarca. *Cabanada* [1501]. *Cabanar*. *Cabanyeta*. *Cabanyot*.

¹ Més tard en escolis de Juvenal i en les *Glosses* de Reichenau, veg. Sofer, *Etym. Isidor*, pp. 124-125. I ja abans en textos llatins de Catalunya apareix la forma romànica *cabanna* des de 978 (Bast-Bass., col. 373). — ² Detalls sobre *cabana* en el Centre de Gascunya, Polge, *Mél. Phil. Gers.*, 1959, 37. Per al castellà, Mz. Pi., *RABM*, 1906, 170. — ³ En aquesta acc., en lloc de *cabana*, diuen més aviat *un cabanot*: però l'indret anomenat així és sempre una cova, mai res de barraca ni cosa semblant. Així ho observo a Puiforniu, a Bretui i a tres indrets de l'alta vall de Cabdella. — ⁴ A base de tal sufix es podria admetre que CAPANNA sigui un derivat del ll. tardà CAPPA, també suspecte de celtisme: descabellament semàntic en doble direcció paral·lela al de CASUPULA cap al port. *casebre*, it. *casupola* 'casuc' i d'altra banda *casulla* 'capa d'eclesiàstic'. La -P- senzillera de CAPANNA enfront de la PP de CAPPA es podria comprendre com la de *mamilla* al costat de *mamma* o la d'*ofella* al costat d'*offa*. — ⁵ Cf., d'altra banda, el gall. i port. sept. *campa* 'gran llosa que cobreix un sepulcre', del qual tracto en el DECH. — ⁶ No és inversemblant que hi hagi contaminació amb un derivat de CAMÍ. Tanmateix no crec que això sigui primordial, i notem en tot cas que és *-manéra*, no pas *-min-*.

Cabar (= *cabetejar*), *cabarrada*, *cabarro*, *cabarrut*, *cabàs* 'cap gros', V. cap

CABÀS, d'un ll. vg. *CAPACĒUM id., derivat de CAPAX 'que té cabuda' i del ll. cl. CAPĒRE 'agafar', que en llatí vulgar apareix amb el sentit de 'contenir' (d'on el nostre CABRE), mot romànic que en formes anàlogues es continuà també en els parlars hispànics, en els occitans i en alguns del Nord d'Itàlia; en castellà apareix només en les formes anòmales *capazo* i *capacho*, localitzada aquella abans com a aragonesa i aquesta com a mossàrab. □ 1.ª doc.: b. ll. de Cat. *cavazo*, a. 949.

«Dono --- cubos duos et tonnas duas, area I, exada I, *cavazo* I, portatores tres, simul cum omnia mea usubilia», doc. d'aquesta data en el *Cart.* de Sant Cugat I, p. 29. En forma més purament catalana el trobem després a la Lleuda de Cotlliure de 1249, fixant els drets que paga d'entrada cada «carga de *cabacios*» (RLR IV). En els trulls o *tabonas* s'usaven *cappacia* per acaptar per a pobres i rençó de catius, com veiem per les Corts de Montsó de 1363 (BSAL VIII, 397b). El *ThPu.* d'OPou enumera el *cabàs de comprar carn* «sportula» entremig de la «vaxella de la cuyna» (226). No queda clara l'explicació semàntica i històrica de la dita popular *beneit del cabàs*, que reforça o agreuja el sentit pejoratiu de *beneit*: «t'estimo tal com ets, i no tal com quatre *beneits del cabaç* voldrien que fossis» (carta de desembre 1900, de P. Coromines a la promesa); cf. *AlcM* § 5 i CABÀS; recorda el cast. *tonto de capirote*.¹ En les terres alpines i padanes, cf. Módena *cavace de palea* «cestini di paglia» (S. XIV, *ARom.* XVIII, 480), i el reto-rom. (Sursés) *campatg* «gerla» (WS III 179, v 178; *Rom.* XLVIII, 610) que potser no es relaciona gaire amb un gr. *χάβος* o *καβος*, ni amb un ll. *campux* de glosses, però que Jud identificava amb el nostre *cabàs*. Altrament, veg. DCEC s. v. *capacho* (I, 651).

DERIV.: *Cabassa* [1252]. *Cabassada*. *Cabassat*. *Cabassejar* 'transportar a coll, dins cabassos, les taronges, des dels arbres fins als camions que les duren al magatzem' (gravat en *Levante, Supl. Agr. y Ganad.*, gener 1956). *Cabasset* [1249; 'capell de ferro que cobria el crani', c. 1460, *Tirant*; «la cervellera o *cabacete*: cassis, -idis», OPou, *ThPu.*, p. 170]. *Cabassona*; *cabassoneta*.

¹ Cf. el *sambenito* castellà, i el *berretto a sonaglio* que els italians suposen a la gent ximple (alusiu al que diuen els «folls» o bufons). Però és dubtós que hi tingui res a veure. Potser simplement augmentatiu de *cap* 'capgròs, home caparrut'.

Cabasset, *cabassona*, V. *cabàs* *Cabasters*, V. *ast Cabauçar*, V. *cap* *Cabauma*, V. *balma Cabdal*, *cabdalia*, *cabdalós*, *cabdell*, *cabdellada*, *cabdellador*, *cabdellar*, *cabdellenc*, *cabdill*, *cabdillatge*, *cabeç*, V. *cap Cabeça*, V. *xibeca Cabeça*, *cabeçada*, *cabeçal*, *cabeçalet*, *cabeçana*, *cabeçar*, *cabeçatge*, *cabecejar*, *cabececer*, *-era*, *cabececer*, *cabecinal*, *cabeçó*, *cabeçot*, *cabeçota*, *cabèçut*, *-çuda*, V. *cap*